

بخشی از گزارش گروه علمی اقتصاد ایران در جلسه اختتامیه همایش (۳ دی ماه ۱۳۸۳)

از جناب آقای دکتر سیدمحمدحسین عادل

به نام خدا

گروه اقتصاد در دو روز سه‌شنبه و چهارشنبه، جمعاً ۴ نشست را برگزار کرد که طی آن، ۱۵ مقاله ارائه شد. همه مقالات توسط سخنرانان و پژوهندگان ایرانی ارائه گردید که از میان آنها، ۳ نفر از بانوان و بقیه را آقایان تشکیل می‌دادند. از نظر محتوای مقالات اقتصادی گروه اقتصاد ایران‌شناسی، خوب است که من یکی دو نکته را خدمت شما گزارش بدهم. نکته اول این‌که، اکثریت قریب به اتفاق مقالات، با ورق‌زدن در تاریخ، در واقع تحولات اقتصادی، سازوکارهای اقتصادی و مدیریت اقتصادی ایرانیان و نیاکان ما را در ادوار مختلف و به‌ویژه در دوره قاجار ارائه کردند. از میان این مقاله‌ها، یک مقاله هم درباره ویژگی‌های اقتصاد معاصر و مقایسه آن با اقتصاد جدید به تحلیل پرداخته بود و این‌که ما باید چگونه به اقتصاد جدید برویم. بیشتر مقالات درباره وضعیت اقتصاد در مناطق مختلف ایران به‌ویژه آذربایجان، یزد، اصفهان و سیستان و بلوچستان دور می‌زد و این‌که در ادوار مختلف، نیاکان ما چگونه به مدیریت اقتصادی می‌پرداختند و به‌ویژه در مورد مدیریت منابع طبیعی و مدیریت آب و شیوه‌های رسیدن به آن، بحث‌هایی را ارائه کردند. از نکات مهمی که در این بحث‌ها، جالب‌توجه و برجسته بود، فرآیند اجماع‌سازی و شیوه‌های اجماع بین حکومت، نمایندگان حکومت (کلخدایان)، زمین‌داران، کشاورزان و مردم بود که جالب و ستودنی بود. از دیگر مسائل این بود که چگونه رونق اقتصادی مناطق مختلف ما با اقتصاد جدید، گسترش ارتباطات و تجارت رو به افول گذاشت. همچنین از درایت خواجه رشیدالدین فضل‌الله، در ایجاد و تدوین یک نظام بودجه‌ریزی و حقوق و دستمزد در ربع رشیدی سخن رفت و ستایش شد آن سازوکاری که در آن مرکز و شهر علمی به‌وجود آمده بود. همچنین در میزگردی که داشتیم، یک بحثی راجع به نگاه به تاریخ از دیدگاه اقتصادی صورت گرفت که در آن، در واقع رفتارشناسی یا ریشه‌یابی رفتارهای ایرانیان در گذشته، در مسائل و مقولات اقتصادی و سیاسی مورد توجه قرار گرفت و به‌ویژه اقتصاد سیاسی دوران‌های مختلف به‌عنوان مبنای رفتارهای اقتصادی مورد توجه قرار گرفت؛ این‌که رقابت‌های اقتصادی، رقابت‌های سیاسی، جدال

سیاسی در زمان‌های مختلف با چه انگیزه‌های اقتصادی انجام می‌شد و همین‌طور بحث شد که تأثیر سنت و فرهنگ و سنت‌گرا بودن مردم ما در مدیریت اقتصادی چه اثری داشت و این‌که این نتیجه هم بود که دیرآشنا بودن ما نسبت به مسائل جدید، شیوه‌های جدید و فناوری‌های جدید و یا بعضی وقت‌ها دیرآشنایی که به مقاومت و ستیزه با شیوه‌های جدید و فناوری جدید تبدیل می‌شود، این هم مورد بحث قرار گرفت.

نتیجه این‌که این مسائل و این موارد، موارد بسیار جدیدی هستند که نیاز به پژوهش داریم و این امید را داریم که «بنیاد ایران‌شناسی» که با همّت جناب آقای دکتر حبیبی، این مقولات جدید هم در آن وارد شده، اقتصاد و سیاست و مسائل مختلف، این‌ها بتوانند به تدریج عناوین پژوهشی بین‌رشته‌ای پیدا بکنند و انشاءالله بشود با ورق‌زدن تاریخ، مسائل اقتصادی و مدیریت اقتصادی نیاکان خودمان را از این بیشتر بتوانیم از آن لابه‌لا دریاوریم و تحلیل کنیم.